XXIII. évfolyam. Veszprém, 1915. augusztus 22. 34. szám.

VESZPRÉMI HIRLAP

POLITIKAI HETILAP.

AZ EGYHÁZMEGYEI IRODA HIVATALOS KÖZLÖNYE ÉS EGYHÁZMEGYEI HIVATALOS TANÜGYI KÖZLÖNY.

Megjelenik minden vasárnap.
Előfizetési ár: Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor. (Tanítóknak egy évre 8 kor.) Egyes szám ára 24 fillér.
Hirdetések ára: Egész oldal 32 kor., féloldal 16 kor. stb.

Felelős szerkesztő:
Hoss József dr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Veszprém, Egyházmegyei Nyomda. (Telefon: 61.)
Előfizetéseket elfogad és hirdetéseket felvesz: a kiadóhivatal.
A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők

Ünnepek hete.

(—a.) Lélekben erősödünk, érzésben gazdagodunk, amikor teremtő elmének alkotásában gyönyörködünk.

Ilyen remekműnek, királyi lángelme s keresztet ölelő buzgó lélek alkotásának, a magyar királyság állami szervezettségének képe tárult elibénk e hét ünnepnapjainak összekapcsolódó jelentőségéből, hogy benne gyönyörködhessünk.

S mi valóban gyönyörködve szemléltük, hogy e kép csodálatos varázsában uj meg uj elevenség mozdul s éreztük, hogy a megujhodásnak ez a nagy, lelki és erkölcsi hatásokra képesitő életereje lelkünkbe fogódzik.

Boldogasszony mennyei koronázása, az élő király születésnapja, az államalkotó szent király emlékének nemzeti ünnepe talán sohasem mutatott olyan egységes vonatkozást a magyar állam kialakulásával s ezer éves fennmaradásával, mint ezen a héten. S amikor ez a vonatkozás, szembe kerülő jelentőségével, a mult dicsőségében tükröződve állt elibénk, a hármas ünnep egységében, nemzeti jellegben találkozó összhangjában nemcsak a mult tanulságait, bölcs példamutatásait, hanem a mai nagy háboruban született uj idő sok szép cselekedetének s a holnapi korszak boldogulásának erőforrásait is szemlélhettük.

Nemzetünk világdicsérettel koszoruzott hősiességét s tűrő erőkifejtését ugyanazok a tényezők fejlesztették s irányitották, amelyek vezérgondolatai voltak az ezerévnek s amelyek jövőre is egyedüli alapelvei maradnak az állami s nemzeti élet állandóságának. Alkotmányos királyi államrendszer, nemzeti függetlenség s a keresztől áradó erkölcsi elveknek uralma kormányzásban, társadalmi életben s kulturában: ezek az alapigazságok jelentősitik Boldogasszony, Szt. István király s a királyi születésnap magyar nemzeti vonatkozásait.

Alkotmányosságunk vérszerződéskor született. Szent István a királyi tanács rendszerével erősitette s folytonositotta. Fényes elméjének bölcs belátásával értékes kincscsel: nemzeti függetlenséggel is gazdagitotta, amikor nem a hűbériségeket gyűjtő német császártól, hanem a pápától kért királyi koronát. S hogy az ilyképen alakult alkotmányos és független magyar királyság a keresztény államok sorába illeszkedhessék, népét már előre kereszténnyé tette, országát a keresztény egyházhoz horgonyozta s az égi hatalom segedelmének elnyeréséért a Boldogságosnak védő oltalmába ajánlotta. Boldogasszonynak, régi nagy Pátronánknak ünnepén tehát lehetetlen nem gondolnunk Szt. Istvánra, az államalkotó bölcs, szent királyra s Szt. István király napján lehetetlen, hogy hő fohászt ne bocsássunk Magyarország mennyei királynéjához.

Igy forr össze állami s nemzeti életünkkel a nemzetfenntartó kereszténység; igy kapcsolódik a magyarság minden hazafias, nemzeti érzelmeibe s ünneplésébe a vallásos érzés bájos, hófehér kivirágzása: a Mária-kultusz. S mert mindez a szent korona fényéhez füződik s a legelső király bölcsességének, lángelméjének, szentségének tisztelő emlékezetére buzdit: a magyar lélekben az első *király* tisztelete s az alkotmányos magyar *királyság* rajongó szeretete nyomán megszületett s viruló épségben, tiszta ragyogásban él a *királyhűség* is.

Bizonyos, hogy a mai háborut éppen ezeknek az államalkotó tényezőknek féltése tette a mi számunkra nemzeti önvédelemmé. Bizonyos, hogy mind az egész ország ezeknek védelmében gyulladt egységesen lángoló s a hősiesség és összetartás csodáira képesitő hazaszeretetre. Bizonyos, hogy a magyarság egyeteme az emlitett tényezők eleven tiszteletében s szeretetében áhitatoskodott az elmult hét hármas ünnepi napján nagyobb számban, nagyobb lelki odaadással s szivbeli őszinteséggel, mint máskoron.

Harctéri mozaik darabkák.

Irta: Koritsánszky Ottó.

Oroszország, 1915. julius vége.

Az utolsó vasuti állomás.

Csak olyan, mint a többi: elpusztult raktárak nyoma; kettétörött daru; sok-sok, a robbanás nyomát magán viselő vágánydarab, valami gránáttal pofoncsapott váltó meg tilost-jelző. Maga az épület kettészakadt. A bádogtető nem borul rá a romhalmazra, mint a többinél. Ott hever az épület mellett. Egy-egy darabjából az őrség épitett magának védőhelyet előbb golyó, majd szél, hideg, meg zápor ellen. A félépület dirib-darabjai most az uj töltésbe végzik szolgálatukat. De a kidült falak helyén át látni az ott maradt szobaberendezést a — falhoz lapitva. Micsoda robbanások lehettek ezek! És a félépület mégis megmaradt! Aztán soha ilyen forgalmat nem látott ez a kicsiny hely. Mit kicsiny hely? Vagy féltucat uj sinpárt köszönhet annak, hogy idáig közlekednek már a katonavonatok. Mind most készült. Talán ezer pár kéz hordta a földet a töltöltéshez és dolgozott rajta, hogy elkészüljön. Eleinte csak éjszaka lehetett. De aztán, mind biztosabb lett a helyzet. A szomszéd állomásra meg esett vagy három tucat gránát nagyjában. Itt a legüktetőbb élet folyt. És igy lett a romhalmazból modern, szép elsőrendű katonai pályaudvar; amelybe naponta, mit tudom én, hány száz vagy ezer vagon érkezik.

Nagy-nagy deszkakirakodók balról is, jobbról is a pályatesttől. Irtózatos csőrök telve hordókkal, ládákkal, zsákokkal. Dohány, bor, cukor, mundér, csizmaszeg, nadrágszij, gránát, meg milliószám töltény, konzerv, ásó, kosár, nyereg, rizs, gabona, széna, lőgyapot, takaró, fehérnemű, tetüzsir és ásványviz; mész és minden, ami csak van a világon és a háborus világban szükséges holmi, az garmadaszám felraktározott . . . És a trén meg a stafli nyüzsög-mozog. Jön, hozza a sebesülteket, betegeket, mert itt az u. n. Krankenabschützstació, ahonnét sebesültszállitó vonatokba teszik a vitézeket s viszik a Hinterland valamely ispotályába.

Aztán mást is hoz: mundordarabokat, kilőtt töltényhüvelyt és fegyvereket. A lövészárkokból kerülnek ezek elő. Hány fegyver van, amelynek agyából hiányzik egy golyótépte szilánk! Mindegyik fegyvernek, ruhafoszlánynak, szijdarabnak, bakancsrésznek meg van itt a maga külön története. Ha regélhetnének ezek!

Aztán százszám lenyuzott marhabőrkötegek. A tábori székekből idehozzák s innét szállitják be, értékesitendő. És foglyok ezerszám. Álmosan, fáradt bágyadtsággal néznek maguk elé, mig indulásra int az őrparancsnok és feltápászkodva, tova viszik fáradt testüket, mig valahol beszállhatnak a vonatba.

Romlott ágyuk, melyeknek bőgése félelemben tartotta az ellent, mint kerülnek a beljebb fekvő javitóműhelybe.

Aztán tucatszám összerótt deszkaládák: koporsók. Közönbösen halad itt el mellettük mindenki, mert itt csak átmenetiségben van minden ember. Ki a frontra, ki meg be a hadtápterületre. Rá sem ér sokat gondolkozni azon, hogy hát ki és hol az a sok halott, akik majd e koporsókba kerülnek.

És magasrangu vasuti hivatalnokok. Kéz a kézben a katonai parancsnokokkal, vigyáznak, dolgoznak, hogy baj ne történjék az óriási forgalom mellett.

Időnkint külön szerszámmal méricskélik a sineket: rendben van-e, nem kopott-e nagyon? Ha igen, egy szempillantás alatt kicserélik.

Aztán a vöröskereszt egyesületnek egy mobil segély- és üdülő kocsija. Átvonuló katonák, megérkező sebesültek, foglyok, itt munkálkodó munkásosztagok, „cibil" szegények, mind-mind itt kapnak egy csésze teát, kondenzált tejet, ha van, tojásrántottát és az itt istenő táplálékot: egy darabka csokoládét, no meg sajtot.

És ha jő az est, ha köd száll alá s ha a láthatáron kigyulnak a tábori tüzek, ha a levegő csendjét megtöri az ágyu dübörgése és a puskaropogás, akkor megkezdődik az élet a kis pályaudvaron is. Vonatok jönnek csendesen szendergő katonákkal, akik egy-kettő talpra állanak és — előre! Mennek a harctérre. Municiós szekerek sokasága rakodik. Ezer meg ezer szekér jön, - megy, nyüzsög, mert az éj leple védelmet biztosit a napköltével nyugvóra térő utolsó kis vasuti állomásnak.

Tehát az is bizonyos, hogy Máriának s Szt. Istvánnak ünneplésében s a hozzákapcsolódó királytiszteletben benne él s kifejeződik minden vágy, törekvés és eszményiség, mely a magyar nép hazaszerető s vallásos lelkében összeolvadva, államfenntartó erő marad. S hogy ez az erőforrás igazi, nagy és fennmaradó értékek megindítója s fejlesztője, bizonyitja az ezer esztendős állami és nemzeti élet s bizonyitja e hős, harcos korszak sok-sok dicsőségének hitelesitő fémjelzése.

Ezek a gondolatok ébredtek bennünk, amikor e hét hármas ünnepnapjának vonatkozásában, összhangzatos jelentőségében egy királyi lángelme alkotásának, a magyar királyság multjának s jelenének gyönyörü képét szemléltük. Láttuk, hogy szinpompás varázsában uj meg uj elevenség mozdul. Éreztük, hogy a megujhódásnak lelki és erkölcsi hatásokra képesitő ereje lelkünkbe fogódzik. Éreztük, hogy lelkünk megszólal s Magyarország Védőasszonyának, Szent Istvánnak s ősz uralkodónknak tiszteletében lelkünk szózata, mint a harctérre indulóké, eskü gyanánt hangzott: életünket és vérünket a független, alkotmányos, keresztény Magyarországért!

HIVATALOS RÉSZ.

Felmentés. *Czigány* Gyula magyarszombathelyi plébánost, tartalékos tábori lelkészt, aki a háboru elejétől fogva a harctéren teljesitett szolgálatot, a hadvezetőség a tényleges katonai szolgálat alól felmentette.

Dispositio. *Babarcsik* Gyula magyarszombathelyi lelkészhelyettes előbbi állomáshelyére, *Ugodra* káplánnak visszahelyeztetett.

Pályázat. A *halimbai* róm. kath. kántortanitói állásra az iskolaszék pályázatot hirdet. A javadalmi jegyzőkönyvben részletezett törvényes fizetés, mely áll: lakás, föld, gabona, fa és párpénzből, a többi államsegély. Pályázhatnak kántorságban jártas okl. férfi- és nőtanitók, esetleg nyugdíjas tanitók helyettes minőségben. Választás *augusztus 31-én* d. e. 10 órakor. Személyes megjelenés előny. Kérvények a *halimbai* (Veszprém m., u. p. *Padrag*) plébániahivatalhoz küldendők.

Pályázat. A *varjaskéri* róm. kath. iskolaszék a katonai szolgálatot teljesitő tanitó helyettesitésére a folyó évi október hó 1-étől az 1916. évi május hó 31-éig terjedő 8 hónapra havi 100 korona fizetéssel helyettest keres. Pályázhatnak nőtanitók is. A pályázat határideje *szeptember 11.* Kérvények *Keresztes* József plebános, iskolaszéki elnök *Tótszentpálon* (Somogy megye) ciméré intézendők. Elnökség.

Pályázat. A *fokszabadi-i* (Balaton mellett) róm. kath. iskolaszék a hadiszolgálatra bevonult tanitója helyettesitésére — helyettes tanitói állásra pályázatot hirdet. Fizetése havi 80 korona s egy szoba. Kötelesség: egyik tanteremben az oda beosztott növendékek tanitása s esetleg a kántorságbani segédkezés. Pályázhatnak tanitók, tanitónők, végzett tanitójelöltek és nyugdíjas tanitók. Pályázati határidő *szeptember hó 1.* Állás szeptember 8-án elfoglalandó. Felszerelt kérvények az *iskolaszéki elnökséghez* — Fokszabadi intézendők.

A termelők jogos érdekeinek védelme.

A földmivelésügyi miniszter értesülvén arról, hogy némely helyen a Haditerményértékesitő Részvénytársaság bizományosai a termelőktől a gabonát megvenni és átvenni vonakodnak, illetőleg a megvételre és átvételre későbbi időpontot kivánnak megállapitani, ebben a tárgyban a termelők jogos érdekeinek megvédése okából körrendeletet intézett valamennyi törvényhatóság alispánjához és az összes gazdasági egyesülethez, amely körrendelet a következő:

Felkérem, sziveskedjék az érdekelteket megfelelően arra figyelmeztetni, hogy ha a Haditermény-értékesitő Részvénytársaság bizományosa a felajánlott és átadásra kész terméket megvenni, vagy átveni nem akarja, vagy a megvételre illetőleg az átvételre későbbi időpontot akar megállapitani, az érdekelt gazda táviratilag forduljon a tényállás megjelölésével a Haditermény Részvénytársasághoz (Budapest, Nádor-utca 12. sz.) mely közvetlenül gondoskodni fog, hogy a bizományos a Haditermény Részvénytársaság megbizásának megfelelően járjon el, vagy más jogosult vevő a gazda terméket megvegye és átvegye.

Felkérem továbbá arra is, figyelmeztesse az érdekelteket, hogy a Haditermény Részvénytársaság bizományosai a Haditermény Részvénytársaság megbizásából vásárolt terményekért minőség szerint megállapitott legmagasabb árat tartoznak fizetni azzal a kivétellel, hogy ha a felajánlott gabona mennnyisége 50 métermázsát nem halad meg, ugy a legmagasabb árnál egy koronával alacsonyabb árat számithatnak. Végül nehogy a kisebb termelő kárára megtorolatlanul visszaélések legyenek elkövethetők, felhivom figyelmét arra, hogy a 2468—1915. M. E. számu kormányrendelet 3. §-sa értelmében kihágást követ el, s két hónapig terjedő elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az a kereskedő, (Fogyasztási szövetkezet), aki, mint az idézett kormányrendelet szerint a vásárlásra jogosult, a megvett termény továbbadásánál olyan árat számit fel, mely aránytalanul magasabb az általa fizetett árnál.

Ennélfogva az elsőfoku közigazgatási hatóság feladata az idézett kormányrendelet 3. §-sa alapján a vételre feljogositottak ügyleteit figyelemmel kisérni és szükség esetén a kihágási eljárást megindítani. Ha pedig az az eset forogna fenn, hogy a kistermelők gabonáját a vásárlásra jogosultak nem veszik meg, a közigazgatási hatóságnak az a feladata, hogy a tényállásról és a fennforgó körülményekről a Haditermény Részvénytársaságot közvetlenül értesitse oly célból, hogy az a jogositott vásárló kiküldéséről és megbizásáról gondoskodjék.

Ezzel a miniszteri rendelettel mindenkinek meg van mutatva az ut arra, hogy miként kell eljárni abban az esetben, ha a megbizottak nem a megbizás értel mében és annak szellemében végzik a vásárlást. Bárhol merül fel ok a panaszra mindenütt van alispán, vagy polgármester, tessék a gazdáknak az illetékes helyre fordulni panaszukkal.

A Balatoni Muzeum. A Veszprémvármegyei Muzeum háborus évének ismertetése után emlékezzünk meg egy közel fekvő testvér-intézményről: a keszthelyi *Balatoni Muzeumról* is. E muzeum egyesülete augusztus 8-ikán tartotta közgyülését dr. *Lovassy* Sándor elnöklésével. Az egyesület titkára, dr. *Csák* Árpád az 1913—14. évről tett összefoglaló jelentést. Előterjesztése az egyesület szerint az 1913-ik évben és az 1914. év első felében az előző évekhez hasonló arányu tevékenységet fejtett ki. Az 1914-ik év nyarán beállott háborus viszonyok azonban az év második felében az elmaradt államsegély folytán lehetetlenné tették a muzeum anyagának gyüjtés és kutatás utján történő intenzivebb gyarapitását. Régészeti ásatást végzett e muzeum Zalavárott, az 1019-ben alapitott zalavári apátság romjai között; a fenéki római castrum közelében levő s a nép nyelvén „Puszta-szent-egyház"-nak nevezett római romoknál; az ujmajori mezőn levő és legnagyobb részben már felásott I—II-ik századbeli római urna-

---

Egy tábori telefon.

Összelőtt vityilló. Két helyiségében szalma. A falak mellett elszáradt lombu ágak: légyüzésre. Itt hát a telefonszemélyzet. A pitvarban néhány kilőtt gránát. Beljebb eső szobában egy rozoga asztal, ezen két távbeszélő. A falon óra. Az egyik ablak betömve, a másikon sürü organtin. Az asztal előtt egy fiatal katona. Félfülére egy kagyló erősitve. Időnkint berregés és csilingelés. A távbeszélő készülékekből primitiv módon drótok másznak elő és kusznak fel a falon végig valami lyukon nyiláson ki. Aztán egy hid karfáján végig, faragatlan póznákon, utszéli kereszteken végigfektetve, hol meg a buzaföldre teritve. És fut a szál ki a svarmléniába, oda szolgál minden parancsnokhoz és beszolgál egész a főparancsnoksághoz.

A szolgálattevő előtt egy block távirati lapokkal, egy kis könyvecske a jegyzeteknek, egy szál gyertya, meg egy csomag, mert mihelyt az elégőbe, előkerül a másik helyébe. Majd az egyik, majd a másik készülék hallgatójához nyul.

Jelentések, parancsok, helyzettudósitások cikáznak át a végnélküli dróton:

— X-nél repülőnk két nehéz üteget látott.

— Y felől két ellenséges zászlóalj vonul Z felé. Kaukázusi népfölkelékből áll.

— Volltréffer volt; itt és itt nehéz ágyunk tullőtt egy ellenséges üteget!

— Igenis ezredes ur, őexcellenciája itt volt a lövészárokban.

— Ez és ez a csapat menjen ide meg ide. Ezen a helyen beásva az ellenség, előtte kettős drótakadály . . . — és következnek a pontos, preciz parancsok, amit a kis drótszál közvetit végig ezen az összelőtt vityillóban lévő állomáson át . . .

Parancsnokságok a tüzvonalban.

Két hegy szalad egymásnak, de mielőtt összeszekoccannának, lejtőbe siklik mindegyik. A katlanban egy rozoga épület. Hosszu árok visz a küszöbéig egy majorból; afféle futóárok. Mert szemben egy dombon az ellenséges lövészárkok. Ez épületben, mely ugyancsak ki van téve az ellenséges tüznek, székel egy zászlóaljparancsnokság.

— Gyere pajtás, de csak 5—6 lépéssel mögöttem, nehogy jó cél legyünk az ellennek.

Fjj! Fütyül egy golyó a fülünk mellett, amely nekünk szólott.

A küszöbnél fekszik egy test. Átlépjük. Fáradt katona pihent le ott. Aztán őrség. Majd a telefonista, beljebb kerülve, két ingujjra vetkőzött. Szakálluk hosszu, bozontos, akárcsak a mienk.

— Százados X és főhadnagy.

A szobában két szalmafekhely. Egy, a disznóól deszkázatából összetákolt asztal, pad. A falon két anzikkártya. Az asztalon pár képes ujság. Az Estnek sok nap előtti száma. Pálinkás butyka. A gyertyatartó egy üres pezsgősüveg. Az éjszakkelet felé néző ablak szalmával bedugott, hogy este a világosság ne szolgáljon célpontul az ellenségnek. Néhány cigaretta, szivar, aztán csajka, sőt mázos tányér, egy gummi mosdótál.

Előrébb bennt a rajvonalban egy pince. Fala, talaja bedeszkázott. Az asztal és szekrény ugy van a falba vájva. A padlón szalma. Egy helyen több: ez az ágy! Mellette egy szivarskatulya: az éjjeli szekrény. Rajta egy srapnellhüvely mezei virágokkal. És hősiesség és magyaros vendégszeretet. — „Jani gyerek, hozz csak bort a „pincé"-ből." És a Jani gyerek hoz jó hegyaljait. Éljen a magyar! Éljenek az otthoniak! Isten segitsen! És fenékig üritjük a poharat a magyarság harci kedvére, boldogulására itt orosz földön magyar lövészárokban.

*

Ti meg otthon, akiknek nyugalmáért dolgozunk, verekszünk, tesszük kockára egészségünket, életünket, bizzatok! Készséggel fáradunk, ha kell nélkülözünk, gyötrődünk, hogy győzzünk s hogy a győzelem után fáradt testünket odavonszolhassuk a ti, szeretettel ölelésre tárt karjaitokba . . .

GONDOLATOK.

A jó lelkiismeret nyugodtabb a töviseken, mint a gonosz rózsák között.

*

A türelem legerősebb védelem és legbiztosabb győzödelem a méltatlanság ellen.

*

Sokkal fájóbb elveszteni a jót, melyet birtunk, mint nélkülözni, amit sohasem birtunk.

temető alsó végén és régészeti nyomozást folytatott az akali római telepen. Mindezen ásatások alkalmával szépszámu régiségtárgy került a muzeumba. A már veszendőbe menő Zala-somogyi pásztorfaragásokból 246 darabbal gazdagitották a muzeumot. Gyarapitották a madár- és halgyüjteményt s megkezdték a balatonvidéki bazaltok változatainak begyüjtését is.

A Balatoni Muzeum tárgyainak száma az 1914. év végéig a következő: A könyvtár álladéka 3735 darab; a régiségtáré, — ide nem számitva a Csák-féle letéti gyüjteményt, 9767 darab; a néprajzi gyüjtemény 4293 darab magyar tárgyat foglal magában; a tájrajzi gyüjtemény álladéka 836 darab, végül a természetrajzi gyüjtemény 3530 darabból áll. E szerint a muzeum tárgyainak összes száma a Csák-féle letéti gyüjtemény tárgyain kivül 22161 darab.

Az egyesület tagjainak összes száma 392. Ebből alapitó tag 85, rendes tag 307. A pénztáros előterjesztése szerint a bevétel összege 12.207 kor. 51 fillér, a kiadások összege pedig 11.835 kor. 68 fillér; és igy a mérleg 353 kor. 83 fill. pénztári maradvánnyal zárult. Az egyesület pénztári vagyona 56.195 kor. 44 fillér. A közgyülés az egyesület vezetőségének önzetlen munkásságáért és ügybuzgalmáért jegyzőkönyvi köszönetet szavazott.

A 48. gyalogezred tanitóiról.

A hazaszeretet és áldozatkészség jelen ideje a hősöknek a korszaka. Vannak charge-s és charge nélküli, vitézségi éremmel kitüntetett hősök s vannak nagyon sokan olyanok is, kikről csak kevesen tudják, hogy piros vérük hullásával — mint névtelen hősök — pecsételték meg hazájuk iránti mélységes szeretetüket.

Büszke önérzettel iktathatjuk a hősök lajstromába a néptanitókat is, kiknek lelke hosszu évek kitartó munkájában s nagy kötelességek készséges teljesitésében tündökölt már odahaza, most pedig a harctéren türelmükkel, nélkülözéseikkel, szenvedéseikkel, sebeikkel s halálukkal nyujtanak példát a falvaknak, a nemzetnek az áldozatkész hazaszeretetre, a hazafiui legszentebb, de egyszersmint legnehezebb kötelmek teljesitésére.

Bár meg vagyok győződve, hogy — felekezeti különbség nélkül — a harctéren levő minden néptanitó hű követője azon ideának, melynek lelkes, buzgó apostola volt otthon, azért mégis kell, hogy külön megemlékezzem egyházmegyém azon néptanitóiról, kik születésük, vagy lakhelyeik révén a 48. gyalogezredhez vonultak be.

Nem dicséretet akarok zengeni — soraim csak megemlékezésül akarnak szolgálni — hisz azoknak, kik még életben vannak, a haza, a nemzet fogja megadni a legnagyobb dicséretet és elismerést; akik pedig hősi halált haltak s talán épp haláluk miatt nem kaphatták meg a legfelsőbb elismerést, azoknak — mint névtelen hősöknek — reméljük, maga az Ur adta meg az érdemkeresztet, de a szalagot hozzája szőjjük mi, a kegyelet és hála érzelméből.

Amennyire az egyes marsch Bataillonok jövetelénél össze tudtam számlálni, eddig körülbelül 75 néptanitó jött fel az ezredhez. Az egyik marschal szeptember hóban egyszerre 65 tanitó jött. Csak mint szegény „Infanteriest" vonult be a legtöbb s legfeljebb káplár, szakaszvezetővé lett a harcmezőn. Mind jó fiuk voltak, telve hittel, honszeretettel, istenbe s az igaz ügy diadalába vetett erős bizalommal, reménységgel. Szenvedéseikről, nélkülözéseikről ők maguk tudnának legtöbbet beszélni, én csak annyit jegyzek fel, hogy azon tanitók, kik mint tisztek szolgálják a hazát, megközelitőleg se tudják mérlegelni az ő áldozatukat.

Tisztelettel, szeretettel voltam mindig a néptanitók iránt, s meg tudtam becsülni értéküket. Itt a harctéren pedig egészen a szivemhez nőttek. Fájt a lelkem, mikor éhezve, fázva, sebekkel borítva láttam őket s oly boldogitó érzés töltötte el bensőmet, ha egyiket-másikat, mint szanitészt a segélyhelyre helyeztetve a tűzvonalból sikerült kivonnom. Tettem ezt mindig azon tudatban, hogy a hazának, nemzetnek teszek szolgálatot, ha a kulturának egyik terjesztője az életnek megmarad.

Sajnos! többé már nem tudok segitségükre lenni. A költő szavaival élve: „Elhunytanak legjobbjaink a hosszu harc alatt." Elestek szegények, megsebesültek, avagy kifáradva, megbetegedve Spitálba kerültek. Csak öten vannak már az én pártfogoltjaim közül. Hol van a többi 70?

Hősi halált halt a Kárpátokban március hóban Juhos mellett az áldott lelkületü *Vastag* Vince, zalamerenyei kántortanitó, az én buzgó tábori kántorom. Oly örömmel, lelkesedéssel — amire csak az ő erős hite késztette — szokta összegyüjteni 75 kollégáját egy-egy tábori szent misére. 5—6 benne fekvő községekbe is elvezette karát, hogy orgona mellett egy-egy négyes szólamu énekben esdjék le Isten áldását a küzdőkre. Szent büszkeséggel ütötte a taktust, mialatt oly szépen énekelt a 74, hogy sirt minden baka s velük egyetemben a jámbor lengyel lakosok is.

Hőshöz méltóan esett el Vince fivére is: *Vastag* György, tormási községi tanitó Sulvodva mellett november hóban. Elestek: *Pálfy*, volt gyenesdiási, később székesfehérvári tanitó Opatövicén (Oroszlengyelország), *Rácz* Géza Julián-egyesületi tanitó, *Kerschbaumauer* Sándor, tolnaozorai kántortanitó a Kárpátokban. Sajnos, soknak a nevét nem tudtam feljegyezni.

Hadifogságba jutottak: *Martincsevics* Jenő zalaapáti kántortanitó, *Wache* János kiskomárom osztálytanitó, *Prizári* Boldizsár pozsonyi, *Varga* József és *Varga* István, 2 ev. ref. vallásu testvér a Kárpátokban, *Perszenyák* József muraközi kántortanitó Oroszlengyelországban a Wida mellett.

Sebesülten orosz fogságba került Starikorcyn mellett *Vuics* István kincstári tanitó. Most már csak 5 tagból álló, de azért lelkes énekkarom tagjai közül *Bocsfay* József galamboki kántortanitót már régebben a bronz vitézségi éremmel s aug. 3-án a kis ezüst vitézségi éremmel tüntette ki az ezred. *Buday* László Julián-egyesületi tanitót pedig kitüntetésre terjesztette fel.

Ennyiben tartottam érdemesnek megemlékezni a 48. gyalogezred tanitóiról, hogy rokonaik, jó barátaik, ismerőseik némi hirt kaphassanak felőlük.

Büszkén tekinthet egyházmegyénk hadbavonult tanitóira, kik odaadóan teljesitették honfiui kötelességüket s hitük buzgó gyakorlásával jó példát szolgáltattak mindig a harctéren levő katonáknak. Egyebekben örömmel jegyzem meg azt is, hogy ugy az állami, mint a Julián-egyesületi tanitók is bátran és szégyenkezés nélkül adtak vallási meggyőződésüknek kifejezést.

Galicia, 1915. augusztus 4.

Zágorhidi *Czigány Gyula*
plébános, tábori lelkész.

Hol az igazság?

Több izben megismertettük, hogy a város közönsége mennyire elégedetlen volt a város által kiszolgált rossz liszt miatt. Hogy a baj okát felderitsük, minden alkalommal felszólaltunk illetékes helyen. A magyarázatot bőségesen leközöltük s kifejeztük azt a véleményünket, hogy amikor a rekvirált gabona silány volt, az őrlést pedig 87%-ig kellett teljesittetni s az igy nyert nem prima lisztet is még felében kukorica- s árpaliszttel is *kellett* keverni — tisztán a városi hatóságot bünbakul állitani nem lehet. Ezt mi méltányos és igazságos álláspontnak tartottuk.

Olvasóink körében e vélekedésünk nyomán olyan észrevételt hallunk, hogy a V. H. a városi hatóságot *legyezi* s tartózkodik a szigorubb kritikától. Erre a vélekedésre éppen nem szolgáltunk. Igaz, hogy nem kenyerünk a felelőtlenségben született, utszélen virágzó, vagy a pohárcsengés hangulatából felszálló hireszteléseket, mint helytálló valóságokat és vádakat szembe vagdalni, de arra is jogosan hivatkozunk, hogy a megérdemelt s kézen fekvő bizonyitékokkal erősitett kritikától soha sem tartózkodtunk s ilyennek közzétételében a közérdek parancsa szerint jártunk el, egyénektől pedig sohasem riadtunk vissza. De ha a bizonyitékokat nem látjuk, nem találjuk, felelősség mellett azokat senki hozzánk nem hozza, akkor bizony sok minden tisztességes tekintet miatt az esetleges hamis vádaskodás dicstelen babérjára nem pályázunk. S hogy a mi álláspontunk nem csak elővigyázó, de helyes is volt, bizonyitja a veszprémi sajtó hasonló állásfoglalása s bizonyitja a képviselőtestület legutóbbi közgyülése.

Jól tudjuk, hogy a képviselők egy része erős kifogásokkal felszerelve s kritikára készen jelent meg a közgyülésen. S amikor dr. *Horváth* Béla főjegyző a városi liszt ellen felhangzott panaszokat felemlitette s a hatóság indokaival kivédte, a kifogások elhallgattak, a keserü kritika elnémult, — pedig sok, nagyon sok rossz kenyér váltotta volna ki. S miért hallgatott el a kritika?

Azért, mert a jelen volt képviselők nem kételkedtek abban, hogy a felhozott indokok a való igazságot védik s mert a város vezetőségét képtelennek tartották a városi közönség gyötrésére, kiuzsorázására s becsapására. Ime, ez volt a mi álláspontunk is. Ezért nem forgattuk a kritika pengéjét, hanem tájékozás végett leközöltük a hatóság mindenkori védekezését. Mostanában hallottuk például, hogy a lisztkereskedők kevés lisztet kapnak a várostól s egyik-másik napon liszthiány volt. Ezt olyan egyéntől hallottuk, aki maga sem tudott lisztet szerezni. Ezt mult számunkban meg is irtuk, személyesen is szóvá tettük. Ha nem lesz foganatja, ismételten felpanaszoljuk.

De viszont azt is hallottuk, hogy a városi hüsszékbe nem kerül elsőrendü hal, csak keszeg. Arra a kérdésünkre azonban, hogy hát *hová* lesz a java hal, nem kaptunk kielégitő választ. Illetve a székben azt a választ kaptuk, hogy a java hal bizony odá kerül, de azt a korábban megjelenő fogyasztók viszik el. Tessék megvigyázni!

Minden tudásunk, törekvésünk, jó szándékunk lapunk szellemének, irányának s a nagy közönségnek szolgálatában áll. Munkánkat azonban nemcsak kedvvel, hanem lelkiismeretes törekvéssel is iparkodunk végezni, mert az a véleményünk, hogy igy találjuk meg az igazságot. (+)

Használjunk hadisegély-bélyeget!

HIREK.

— **Hivatalos istentisztelet.** A király Ő Felsége születésnapján a hivatalos szent misét bibornok megyés püspök ur Ő Eminenciája tartotta igen fényes segédlet mellett. A szent misén megjelentek az összes katonai és polgári hatóságok.

Délben Ő Eminenciája a katonai előkelőségeket és a polgári hatóságok fejeit vendégül látta, mikor is a következő felköszöntőt mondotta Ő Felségére, melyet az összes vendégek állva hallgattak végig:

„Mélyen tisztelt Vendégek!

Huszonhat éve, több mint negyedszázada, hogy szivesen teszem, hogy Ő Felsége születése napján az ő tartós egészségére poharamat üritem. Midőn ma ugyanezt a kötelességet ismételten szives örömmel teljesitem, mégis kissé vegyes érzelmek töltenek el. Nem hiszem ugyanis, hogy Ő Felsége 67 éves uralkodása alatt lett volna esztendő, amely annyi bút és bánatot hozott, mint a mostani. Nem volt esztendő, mely annyi keserüséget okozott volna annak, aki kormányzói kötelességeit annyi gonddal és lelkiismeretességgel teljesitette, mint ez a nagy világháboru. Ez a legkeserübb tudat. Azonban búban, bánatban osztozkodnak vele hű alattvalói, osztozkodunk vele félelem és aggodalom nélkül. Ez az érem egyik oldala.

A másik fényes és tündöklő. 67 év alatt nem volt idő, melyben a Felséges Ur iránt a hűséges szeretet és áldozatkészség annyiszor és oly mértékben megnyilvánult volna, mint épen most. (Éljen! Ugy van! kiáltás) Hódolatteljesen tiszteljük, forrón szeretjük

őt és kivánjuk, hogy szent István koronáját még soká hordozhassa. Milyen szép látvány, hogy az egész ország hódolattal, ragaszkodással áldoz vért és pénzt és mindazt, ami rendelkezésünkre áll, hogy ennek a keserves bánatnak megnyugtató vége legyen. Annak örülhet a Felséges Ur, hogy nem hiába árasztotta szeretetének melegét népeire, jóakaratát jobbágyaira, mert láthatja, hogy teljes mértékben viszonozzák azt. Ennek látása felbátorít, hogy bizzam a jövőben s kérjük egyuttal a Gondviselést, hogy az esztendő, mely oly nagy szomorusággal kezdődött, fényes sikerrel végződjék. Kivánjuk, bizva nem kételkedvén, hogy Ő Felsége babérkoszoruval fején, mint győztes emelkedjék ki a háboru küzdelmeiből."

— **Augusztus 18-dika Veszprémben.** A városunkban állomásozó honvédcsapatok ez évben külön katonai ünnepséggel tartották meg a király 85-dik születésnapját. Kedden este kürtösök és dobosok egy osztaga az almádi-uti laktanyából kiindulva, fáklyás kisérettel bejárta a város főbb utcáit. Utána a püspöki palota elé vonult s ott bibornok megyés püspök ur Ő Eminenciájának jelenlétében disztakarodót fujt. A város aprajanagyja a szövetségesek zászlóival diszitett utcákon járt-kelt és már kilenc órán tul járt az idő, midőn oszladozni kezdett.

Augusztus 18-án reggel 21 ágyulövéssel kezdődött az ünnepély. A keddi katonai menet ujra bejárta utána a várost, miközben diszébresztőt fujt. Hét órakor az összes századok képviselete a Buzatérre sietett, hogy a mult hónapban bevonult ujoncok eskütételén jelen lehessen. Az egyházi szertartást dr. *Rédey* Gyula c. püspök, nagyprépost tartotta, aki a szentmise után szentbeszédet intézett a katonákhoz. Megkapó, mélyen járó gondolatokkal fejtegette a katonai eskü szentségét és a belőle fakadó kötelességteljesitést. A katonák meghatottan hallgatták szavait. A kitüntetettek pedig örömmel vették kifejezett elismerését vitéz magatartásuk miatt. Az eskütétel után adta át ugyanis *Weidner-Diesel* állomásparancsnok az ezred legutóbb kitüntetettjeinek az érdemjeleket.

Az ezred itthon levő tisztikara és egy diszszázad résztvett ezenkivül a székesegyházban tartott hivatalos ünnepi szentmisén.

— **Szent István napja.** Az első szent király ünnepén a nagymisét dr. *Rédey* Gyula c. püspök, nagyprépost celebrálta assistenciával. A szentmisén megjelentek a polgári hatóságok és a katonai tisztikar, valamint egy diszszázad a honvéd gyalogezred és a honvéd tüzérség részéről. A szent mise alatt a disztüzet az önkéntesekből alakitott diszszázad adta kiváló precizitással *Schrancz* N. százados vezetése alatt.

— **Aranymise.** *Fazekas* János bakonygyiróti esp. plebános f. hó 15-én tartotta aranymiséjét a gyiróti plebánia templomban. A manuduktor tisztét *Csóthi* Géza murakereszturi apátur látta el, akit az ünnepelt vezetett ujmiséje alkalmával az oltárhoz. A szentmise előtt fogadta az üdvözléseket hivei és paptársai részéről. Ott volt a kerületi papság, képviseltette magát a csóti esperes-kerület. Megjelentek ezenkivül dr. *Strommer* Viktorin pannonhalmi bencés tanárral együtt a szomszédos bencés plebánosok is, meg több előkelő vendég Győrből. Manuduktora arany himzésű fehér kazulával, paptársai csinos kehellyel lepték meg az ünnepeltet, aki meghatva köszönte meg a szeretetnek nem várt megnyilatkozását.

— **Adomány.** Báró *Hornig* Károly bibornok ur Ő Eminenciája a kórházi betegek közt való szétosztás céljából 30 liter bort küldött.

Dr. *Benkő* Károly ügyvéd ur 25 koronát adományozott a kórházban ápolt sebesült és beteg katonák részére szivar és cigaretta beszerzésére. A kórház igazgatósága ezuton is leghálásabb köszönetét nyilvánitja a nemesszivű adakozóknak.

— **Katonai kitüntetések és előléptetések.** *Pallmann* Péter, a 31. h. gyalogezred tábori lelkésze érdemeinek elismeréseül a II-od osztályu lelkészi érdemkeresztet kapta fehér-piros szalagon. *Vasváry* Gyula őrmester koronás ezüst érdemkeresztet kapott. *Szoller* Antal szakaszvezető és *Szukán* Mihály honvéd a II-od osztályu ezüst vitézségi éremmel, *Kosztell* János tizedes és *Alifer* László bronzéremmel lettek kitüntetve. — *Till* Ferenc népfölkelő őrmester hadapródda lépett elő.

— **Vaskereszt.** A német császár *Parragh* Jenőnek, a kassai hadtesthez tartozó 16. honvéd gyalogezred századosának a *vaskeresztet* adományozta. Ez a ritka kitüntetés kiváló katonai erényeknek méltó jutalma s a katonai érdemkereszt s a Signum laudis mellett ékeskedik a vitéz százados mellén.

— **Baleset.** *Schmidt* Lajos püspöki jószágkormányzó a hét egyik napján lakására hajtatott, amikor a lovak megbokrosodtak. A kocsiból kiugrott jószágkormányzó elvesztve egyensulyát, a kövezetre esett, miközben fején szenvedett jelentékenyebb sérüléseket. A sürgősen érkezett orvosi segitség minden komplikációnak elejét vette. A veszedelmen tul van. Teljes felgyógyulása mindazáltal időt vesz igénybe.

— **Kinevezések.** A király őfelsége a most végzett gyalogsági hadapródok közül *Bezerédj* Iván, *Freiszberger* Józsefet és *Strobl* Pált hadnagyi minőségben a 31. honv. gyalogezredhez, — *Csics* György, *Dankó* János, *Mayer* Kálmán, *Mustos* József és *Tóth* Elemér tüzérségi akadémiai növendékeket ugyancsak hadnagyi minőségben a 7-ik tábori ágyusezredhez kinevezte.

— **A városi liszt.** A képviselőtestület felhatalmazta a tanácsot, hogy a város közönségének liszttel való ellátását a maga hatáskörében intézze s hogy a szükséges gabonamennyiséget megvásárolhassa. A gabonavásárlás folyamatban van s szeptember 15-ig rendelkezésre áll a megállapitott gabonamennyiség. Városi lisztért közel 1600-an jelentkeztek. A kiszolgálást illetőleg a város minden alkalmas módot felajánlott. Lehet a várostól gabonát is, lisztet is átvenni. A gabonát ki-ki megőröltetheti tetszése szerint, a lisztet pedig megszerezheti hetenkint s negyedévenként. Előbbi esetben lisztkereskedőkhöz lesznek beosztva. A polgármesteri hivatalban már rendezik az uj lisztutalványokat. Szeptember 15-ig elkészülnek. A bevallás alapján ismerik a családtagok számát s az igényelhető lisztmennyiséget. Ezt előre kiállitják s ekkor a hatóság közhirré teszi, hogy a jelentkezők az uj utalványokat átvehetik. Az átvétel alkalmával tehát a jelentkezőnek csak azt kell bediktálnia, hogy melyik kereskedőnél óhajt vásárolni. Akik a lisztet negyedévenkint, tehát zsákszám veszik át a várostól, azok a lisztet olyan árban kapják, mint a kereskedők. Ez a detailárnál 6 %-al olcsóbb. A polgármester a lisztőrlésre már megkötötte az egyességet a *Pozsgay-*, *Kanczler-*, *Fojt-* és *Kremó*-féle malmok tulajdonosaival. A kiőrlés 78 %-ig történhet. A város a megvett, illetve szállitott gabonát csak szakértő felülvizsgálata s ajánlata után veszi át. Ezzel a tisztséggel a tanács *Weisz* M. Ignác városi képviselőt bizta meg. A zirci malomnál Veszprémből 454-en jelentkeztek lisztellátásra. Ezeknek névsorát a város bekivánta s meg is kapta. Előfordul a névsorban olyan családok neve is, akik a városnál is jelentkeztek. Az illetőket most a városi jegyzékből törlik, hogy a gabonamennyiség beszerzését illetőleg tiszta kép álljon a hatóság előtt.

— **A vármegyéről.** Veszprémvármegye állandó választmánya f. hó 27-én ülést tart, melyen előkészitik a szeptemberi közgyülés tárgysorozatát.

— **Katonai érmek.** Király Őfelsége névnapján tartott katonai ünnepség alkalmával a 31. honvédgyalogezred következő altisztjeinek tüzték fel a katonai érmeket: *Imeli* Ferenc őrmesternek az arany, *Gyeszáth* Vince fegyvermesternek, *Kukonya* János őrmesternek, *Horváth* Béla szakaszvezetőnek s *Farkas* Márton tizedesnek a második oszt. ezüst vitézségi- és *Takács* Lajos őrvezetőnek a bronzérmet.

— **A katonai kórház épül.** Nem is kórház lesz ez, hanem valóságos kórháztelep a jutasi erdőben. A járványkórház hat épületből áll s elrejtőzik a vasuti-ut nyugati részén, a fenyves közé. A nem járványos betegek kórháza három hatalmas főépületből áll 304 ágyra s ez a vasuti-ut keleti szélén, a fiatal szép zöld keretében párját ritkitó kórháztelep lesz. Az épitkezés mindkét helyen a befejezéshez közeledik. Az épités uj rendszerben és pedig a kórházi főtelep a Katona-féle üreges falazat, a járványkórház pedig a tömör falazatban vaspálcák és sinek alkalmazásával épitő Seidl-féle rendszerben épül. A vizvezeték árka már egészen a telepig készen van. A csőfektetés is javában folyik. *Lányi* Gyula főgépész ellenőrzése mellett. Eddig közel ötszáz méter csővet fektettek le s mindezekben a munkálatokban a város orosz foglyokat alkalmazott. Minthogy a munka sulyán tul vannak, 250 orosz foglyot visszabocsájtanak a somorjai fogolytáborba s csak ötven marad vissza a város rendelkezésére. Dr. *Komjáthy* László polgármester is gondosan ellenőrzi az épitkezést, mert hisz a háboru befejezte után egy év mulva az egész telep a város tulajdona lesz. S amikor a telepet szemléli, — azt hisszük nem csalódunk — hogy a közel jövendőből városfejlesztésünknek kecsegtető képe: a Jutasi-ut mentének betelepülése mosolyog feléje. A Jutas felé való fejlődésnek egyik főfeltétele, a viz már rendelkezésre áll s akik az utmentén parcellázott területeken épitenek, a megfelelő dijszabás mellett a vizvezetékhez csatlakozhatnak. Nem hosszu idő kérdése az sem, hogy a villamosáram vezetéke végig szalad a jutasi-ut mentén s kielégitheti a házi világitás s esetleges motorüzemek szükségletét. Ha a háboru után a tüzérségi laktanya hatalmas telepe a kijelölt helyre kerül, bizonyára nagy kezdő lépése lesz ez a Jutas felé irányuló városfejlődésnek.

— **Hatósági árak lesznek vármegyénkben.** Veszprém vármegye vezetősége kérte a belügyminisztertől az ármegállapitási meghatalmazást, ami a napokban meg is érkezett. Ennek alapján a vármegye rendelkezik a hatalommal, hogy az élelmicikkekre, amelyekre nézve a közélelmezés zavartalanságának biztositása azt szükségessé és lehetővé teszi, a követelhető legmagasabb árakat megállapitsa. A közel napokban a szükséges adatokat összegyüjtik s az érdekeltek meghallgatása után megállapitják a vármegyei maximális árakat. Ez természetesen vidékenkint és a különböző évszakok szerint különböző lesz.

— **Javitó vizsgák és beiratások.** *A veszprémi kath. fögimnáziumnál* a jövő tanévre szóló felvételek és beiratások szeptember 1, 2 és 3-án tartatnak meg délelőttönkint ½9-től 12-ig. A beiratkozó tanulók kötelesek szüleik, vagy ezek megbizottja kiséretében először az igazgatónál jelentkezni, itt a mult évi *iskolai, születési és ujraoltási bizonyitványaikat bemutatni*, a felvételi dijat (9 K-t) és a *tandijnak legalább is első felét* (20 K-t) befizetni és azután a nyert felvételi igazolványok alapján az osztályfőnökünknél beiratkozni. A mult tanév végén már felvett tanulók az igazgatónál csak a tandíj befizetése végett jelentkeznek. A felvétel az intézet fizikai előadó termében (II. emelet, bejárat az udvar felől) történik. A beiratkozásokat, valamint a többi tudnivalókat a gimnáziumi udvar kapujára kifüggesztett hirdetmény fogja közölni. A javitó vizsgálatok aug. 30-án délelőtt 8—12-ig, a *pótló-, kiegészitő- és magánvizsgálatok* pedig 30-án és 31-én fognak megtartatni.

A veszprémi áll. felsőkeresk. iskolában a javitó vizsgálatok aug. 31-én d. e. 8 órakor kezdődnek, a beirások pedig szeptember 1, 2, 3-án d. e. 8 órától 12 óráig tartatnak meg a következő sorrendben: 1-én az alsó osztály, 2-án a középső osztály, 3-án a felső osztály tanulói iratkoznak. Azok a tanulók, kik javitó vizsgálatot tesznek s tanulmányaikat tovább is a veszprémi áll. felsőkeresk. iskolában kivánják folytatni, 31-én d. u. 3 órakor kötelesek beiratkozni, mert ellenkező esetben részükre fenntartott helyre nem számithatnak. A rendes előadások szeptember 4-én kezdődnek.

A női kereskedelmi szaktanfolyamra a beirások szeptember 3-án d. u. 3 órakor tartatnak meg a vár alatti iparostanonciskolában. E beiratásra kötelesek megjelenni azok a tanulók is, kik már beiratkoztak. Benyujtandó a születési és iskolai bizonyitvány, ujraoltási bizonyitvány; lefizetendő a szeptemberi tandíj, 12 korona. A rendes tanitás szeptember 10-én d. u. 3 órakor kezdődik meg az Angolkisasszonyok egyik termében.

Az állami polgári iskolai javitó vizsgálatok augusztus hó 30-án és folytatólag 31-én tartatnak meg. A beirások szeptember hóban a következő sorrendben és időben lesznek; mindenkor d. e. 8 órától 12 óráig: 4-én iratkozik az I. osztály, 6-án a II. osztály, 7-én a III. osztály, 9-én a IV. osztály. Beirások alkalmával benyujtandó az iskolai, születési és ujraoltási bizonyitvány. Fizetendő a beirásdij stb. fejében 4 korona és a felévi (5 K) vagy egész évi (10 K) tandíj. A rendes tanitás szeptember 10-én kezdődik.

— **A veszprémi szinművészet pártoló egyesületnek** Veszprémben a szinházban 1915. évi augusztus hó 24-én, kedden este fél 9 órakor a veszprémi hadbavonultak özvegyei és árvái javára rendezendő *hangversenynek* műsora. 1. Prológ. (Melodráma.) Szövegét irta dr. Lányi Viktor, zenéjét Kurucz János, előadják a szerzők. 2. a) Hermann Schäffer. Das Haidekind. b) Robert Stolz. Der Honvédhuszár. c) Zeppler. Die Gänsehüterin. Énekli Kinsky grófné Pálmay Ilka, zongorán kiséri Kurucz János. 3. Hubay: Carmen ábránd. Hegedün előadja Benkő Alice, zongorán kiséri Benkő Miksa. 4. a) Carmen operából „Toreador dal". b) Ninon operából „Bordal". c) Kurucz János: Óh csak még egyszer összejönnénk. Énekli Rózsa S. Lajos, a magyar kir. Operaház tagja, zongorán kiséri Kurucz János. — 10 perc szünet. — 5. Liszt Ferenc XVI. magyar rapszódia. Zongorán előadja Benkő Miksa. 6. a) Gróf Forgách Béla. „Wenn ich in deine Augen seh". b) Gróf Forgách Béla. „Gedenke mein". Énekli Kinsky grófné Pálmay Ilka. Zongorán kiséri a szerző. c) Magyar nóták. Énekli Kinsky grófné Pálmay Ilka, zongorán kiséri Kurucz János. 7. a) Moszkovszky. Guittare. b) Hubay. Plevna nóták. Hegedün előadja Benkő Alice, zongorán kiséri Benkő Miksa. 8. a) Kurucz János. „Sir a nóta". b) Gróf Forgách Béla. „Huszár-nóta." c) Gróf Forgách Béla. „Amerre a Garam vize." d) Kurucz János. „Elüzhetsz édes." Énekli Rózsa S. Lajos a budapesti magyar kir. Operaház tagja, zongorán kiséri Kurucz János. 9. Wacht am Rhein, Himnusz, Kurucz János zongorakisérete mellett éneklik az összes művészek. — Helyárak: ülőhely erkély-páholy 6 üléssel 18 kor., nagy páholy 5 üléssel 15 kor., kis páholy 4 üléssel 12 kor., földszinti zsölle I—VI. sor 3 kor., földszint VII—X. sor és erkély I. sor 2 kor., erkély II. sor és földszinti állóhely 1 kor., karzat 50 fillér. Kezdete pontban fél 9 órakor.

— **Lelkészi jubileum.** *Bakó* József nagykőrösi ref. lelkész s országgyülési képviselő Szent István napján ünnepelte huszonöt esztendős lelkészi működését. Az ünnepség helyéül szülőföldjét, Balatonkenesét választotta, ahol nagyon sok tisztelője, jó barátja s népes rokonsága kereste föl jubileuma alkalmából. A vendégszerető asztal dus lakomája s a bereki rizling pompás zamatja sok kivánság ékes tolmácsolására buzditotta a baráti társaság tagjait.

— **Szinházi jelentés.** Dr. *Patek* Béla, a győri szinház igazgatója Veszprém város és környéke szinpártoló közönségével tudatja, hogy *aug. 28-án, szombaton* teljes győri szintársulatával 4—5 hétre terjedő sziniévadot nyit meg a veszprémi Nemzeti Szinházban. Műsortervében találjuk a legujabb operetteket s prózá-ujdonságokat. Bérelni lehet aug. 24-től kezdve naponta d. e. 9—11 óra között a szinház igazgatói irodájában.

— **Pótadó.** A városi adóhivatal jelentése szerint a f. évben aug. 15-ig *hetvenkét* ezer korona városi pótadó folyt be. 1913-ban, vagyis a háborus év előtt aug. végeig csak 68 ezer korona volt a pótadóbevétel. S az eredmény annál kedvezőbbnek tetszik, mert az a bizonyos *adóprés* — tekintettel a háborus viszonyokra — még sem működött oly erős csavarintással, mint az adófizetésre alkalmasabb nyájas időkben.

— **43—50 évesek szemléi vármegyénkben.** Mult számunkban jeleztük, hogy Veszprémben mikor lesz a 43—50 évesek szemléje. Később vett értesülés szerint közölhetjük már az egész vármegye területéről a szemlék idejét. Eszerint ilyen sorrendben következnek: veszprémi járás: szept. 19—25; devecseri járás: szept. 27—okt. 2; pápai járás aug. 27—szept. 4; Pápa város aug. 23—26; enyingi járás: szept. 6—12; zirczi járás: szept. 30—okt. 6.

— **Hasznos tudnivalók.** A gabonavásárlásoknál sokszor megtörténik, hogy ugy a vevők, mint az árusitók a közigazgatási hatóságokhoz fordulnak engedélyért. A hatóság akárhányszor nem adhat helyet a kérésnek, mert ellenkezik a kiadott miniszteri rendeletekkel. Ép ezért jónak látjuk közölni olvasóinkkal, hogy mindenki csak annak a törvényhatóságnak a területén vásárolhatja meg a háztartásához szükséges gabonát, ahol állandóan lakik. A termelő a háztartási szükségén felül nem szállithatja el tetszése szerint gabonáját máshova, mert azt az állam zár alá vette. Ha azonban neki más törvényhatóság területén gazdasága van, oda feleslegét raktározás céljából átviheti. Tehát idegen vármegyék lakói a mi vármegyénk területén saját szükségletükre se vásároljanak, mert el nem vihetik. És ha vásárolni akarnak, előbb minden egyes esetben intézzék el az ügyet a közigazgatási hatóságokkal, mielőtt az ügyletbe belemennének.

— **Népfölkelői szemle.** Dr. *Komjáthy* László polgármester közhirré teszi, hogy Veszprémben, 1872., 1871., 1870. és 1869. években született, vagy adófizetés által Veszprémben illetőséget szerzett népfölkelő kötelesek, folyó évi szeptember 11-ik napján reggel 7 órakor, az 1868., 1867., 1866. és 1865. években születettek szeptember 12-ik napján, továbbá az idegen illetőségű, Veszprémben tartózkodó, ugyanezen években született népfölkelők pedig szeptember 13-ik napján, az izraelita iskola első emeletén tartandó népfölkelési bemutató szemlén megjelenni kötelesek. Aki a bemutató szemlén alapos ok nélkül meg nem jelenik és elmaradását nem igazolja, a védtörvény értelmében szigoruan fog büntettetni.

— **Hadiadó tárgyalása.** A huszezer korona s ennél magasabb jövedelemre az állam hadiadót vet ki. A már előbb végzett összeirás alapján a tárgyalásokat is megtartották Veszprémben. A bizottságban — a pápai tárgyaláson is — dr. *Rédey* Gyula c. püspök, káptalani nagyprépost elnökölt. Az előadói tisztet *Jóga* Mihály h. pénzügyigazgató töltötte be. Veszprémben negyvenegy adózóra állapitották meg a hadiadót, akik közül azonban többen felebbezéssel élnek. Pápán tizenhat polgár fizet adót, kilencre nézve pedig a bizottság uj bizonyitást rendelt el.

— **A vármegyei élelmezés.** A vármegye élelmezésére vonatkozólag dr. *Véghely* Kálmán alispán akként intézkedett, hogy a városok önállóan gondoskodjanak magukról. Gabonaszükségletüket jelentsék be s ennek alapján megszerzik számukra a vásárlási engedélyt. A községekre vonatkozóan ugy kiván a vármegye gondoskodni, hogy a falusiak lehetőleg otthon szerezzék be a kellő mennyiségü gabonát. Ha azt maguktól megtenni nem tudnák, a községi előljárók vagy jegyzők közreműködése segitségükre lesz. A fogyasztási szövetkezetek is közvetithetik a vásárlást. A kérdőiveket már mindenüvé kibocsátották, hogy kitünjék, kik óhajtják magukat ellátni. Akiknek ez a mód sem tetszik, azokról a vármegye gondoskodik akként, hogy bejelentési iveket küld szét. Erre feljegyzi mindenki lisztszükségletét és azt is megigéri, hogy a jegyzett mennyiséget elviszi. A beérkezett adatok alapján a vármegye vásárlási jogot kér. A gabonamennyiséget a szerződött vállalkozóval a rendelők számarányában községenkint felosztatja és a kisárusoknak kiadatja.

— **Helyettes hordóhitelező.** Pongrácz Andor hordóhitelező dolgát annak a háboruból visszatértéig *Kurdth* József látja el helyettesi minőségben. Első hivatalos működése f. hó 30-án délelőtt lesz. Ezentul a háboru tartama alatt minden hónapban csak egyszer lesz hordójelzés. Szőllőbirtokosok és iparosok erre tekintettel legyenek s ugy intézzék dolgaikat, hogy a hordóhitelező egyszeri itt időzése alkalmával dolgaikat vele elvégezhessék.

— **Hirtelen halál.** Balatonalmádiban szerdán délután hirtelen elhunyt *Kőrös* László 62 éves erdőtanácsos. Halálát szivszélhüdés okozta. Holttestét Selmeczbányára szállitják.

— **Közuti költségvetés.** A vármegyei közigazgatási bizottság a jövő évi költségvetést átvizsgálta és 394 ezer kor. bevétellel és kiadással a vármegye közönségének elfogadásra ajánlotta. A költségvetés elfogadásával a jövő évben is össze van kapcsolva a 10% rendes utadó megszavazása.

— **Nehézségek az állami polgári iskolában.** A miniszter elrendelte, hogy a polgári iskolákban a tanitást rendes időben kezdjék meg. A rendeletet nálunk nem kis nehézségbe ütközik. *Bertalan* Károly polgári iskolai tanár a felső kereskedelmiben nyert alkalmazást. Igy a polgári iskolai tanárok száma kettővel csökkent. Két tanár óráinak pótlása, helyesebben a meglevők között felosztása kemény dió lesz az igazgatónak ha, hozzáveszük még, hogy megfelelő helyiség sincsen az előadások megtartására. Hisz a tüztorony alatt levő helyiségben nyernek elhelyezést az állami polgári, a helybeli r. kath elemi és az alsófoku iparostanonciskolák.

— **Novogyorgyevszk elesett.** Szent István napjának nagy eseménye volt. Elesett Novogeorgievszk, az oroszok utolsó vára Lengyelországban és vele *85 ezer fogoly és 700-nál több ágyu* jutott szövetségesünk kezére. A magára hagyott, sorsára bizott erősséget a várnép becsülettel védte, amig védhette. Ennek a háborunak történetében az orosz katona gyakran bemocskolta nemzete nevét és tisztességét rablással, kegyetlenkedéssel, undoritó erőszakossággal. Novogeorkievszk hősi védelme azonban mindenha dicsőségére fog válni. Hogy az őrség ellenállása oly rövid életü volt, azt egyfelől megmagyarázza a vár teljes és reménytelen elszigeteltsége minden segitőforrástól, másrészt az ostromlók nagy felsőbbsége. A német várvivók erejét növelték a mi nehéz mozsaraink is, amelyek a messze nyugattól le délig mindenhol rettegetté, félelmetessé tették tüzérségünket.

— **Vármegyénk lisztszükséglete.** Vármegyénk egyes községeinek lisztszükségletét most irják össze s szeptember 15-re elkészül. A szükséges gabona beszerzéséről majd a vármegye alispánja gondoskodik. A gabonaőrlést illetőleg olyan mozgalomról hallunk, hogy a vármegye egyes járásainak molnárai a saját részükre óhajtják biztositani a járásukra eső gabona őrlését. Ezt igazán méltányosnak tartjuk. Veszprém város polgármestere a város gabonájának őrlését, helybeli malomcégeknek juttatta, mert első sorban mindig a helyi ipar várhatja az istápolást. A veszprémi, devecseri s enyingi járások őrlését emberemlékezet óta a sédmenti vizes s az újabban épült gőzmalmok végezték. Ez az érdekeltség, mint halljuk, azzal a kéréssel keresi meg alispánunkat, hogy ezeknek a járásoknak lisztszükségletét ne más járásbeli, hanem e három járás sédparti molnárai szolgáltathassák. Az erre való vagyoni garanciát a veszprémi Közgazdasági Bank s a budapesti Hungária-bank vállalják. Biznak a molnárok, hogy méltányos kérésüket kedvező elintézés követi.

— **Cigányverekedés.** A háboruban az ellenség pusztitja az ellenfelét, itthon meg ugy látszik az egyfajbeliek sem férnek össze. Legalább is erre mutat az a kicsi, de szomoru végü történet, mely vasárnap játszódott le Veszprémben. *Lendvai* Imre zenészcigány a Puncziak bandájában muzsikált. Különféle okok miatt már régebben kiélesedett a rossz viszony *Punczi* primás, a fia, meg Lendvai között, aminek az lett a vége, hogy a Puncziak meg Lendvai összemérték ereiket. Bicskára mentek. Puncziak valamelyike a kezében volt falatozó késsel nyakon szurta társát, aki 8 késszurástól kapott sebében nemsokára belehalt. A két Punczit az ügyészség vette pártfogásába.

— **Katonaság és politikai hatóság.** A katonaság gyakran foglal le épületeket kórház, vagy beszállásolás céljaira, anélkül, hogy erről a polgári hatóságot értesitené. Pedig rendeletek vannak érvényben, amelyek szerint ily helyek kórház vagy beszállásolásra csakis a politikai hatóság beleegyezésével történhet. Ezekre a rendeletekre ujra felhivták a katonai hatóság figyelmét, azzal a figyelmeztetéssel, hogy a rendelet ellen vétőket megbüntetik. (Külügy-Hadügy.)

— **Képrestaurátor Veszprémben.** *Maróti Moretti* Rezső, az ismert festő s restaurátor városunkba érkezett. S minthogy főleg régi festemények iránt érdeklődik, szivesen fogadja ezirán a bejelentéseket a Korona fogadóban levő lakásán. A művész, aki a minisztériumok képeit, a székesfőváros képeit s több vármegye képeit is restaurálta, legutóbb Székesfehérvárott a vármegye s a város festeményeit frissitette fel, de a magángyüjteményekben és sok értékes képet ismer fel. Készséggel vizsgálja meg a képeket s állapitja meg a mestert s a kort.

— **Nem történt kinevezés.** Veszprém vármegye területén állami iskolai tanitói állás nem volt üresedésben. A vármegyéből beérkezett folyamodók közül pedig a miniszter máshova senkit nem nevezett ki állami tanitónak, illetve tanitónőnek.

— **Közvágóhely s utjavitás.** Somogy megye törvényhatósága megengedte, hogy Kiliti község 2 ezer koronáért közvágóhelyet épithessen. Ugyanez a község a városhidvég—siófoki vicinális ut torkolatának kiépitési költségéhez — a vármegye beleegyezésével — 5400 koronával hozzájárul.

— **Az erdők vágása.** Egymásután érkeznek a kormányrendeletek, melyek odairányulnak, hogy a hatóságok hivják föl az erdőbirtokosokat tüzelőfa készletek fölhalmozására. Az üzemtervektől eltérőleg is szabad, sőt kell is az erdőkben fákat kivágatni, mert előreláthatólag nagy mennyiségü tüzelőanyagra lesz szükség. Minden esetben, amikor a megállapitott üzemtervtől eltérőleg akarja a tulajdonos erdeiben a favágást eszközöltetni, a földmivelésügyi kormány előzetes engedélyét kell kérni. Igy most is e rendkivüli erdővágatáshoz is megkivántatik a kormányhatósági engedély. Az erdőbirtokosok a reájuk nézve illetékas kir. erdőgondnokságnál adják be folyamodványukat. A kérelmek soron kivül nyernek elintézést.

— **Rendőri hirek.** Szalai Béla sörraktáros alkalmazottjának balesetét elkésve jelentette be a rendőrkapitánynál. Ezért 5 K pénzbüntetés, vagy egynapi elzárás a bünhődés.

Pauk Pál mosodás egyik alkalmazottját késön jelentette be a munkásbiztositó pénztárnál. Öt kor. pénzbüntetést fizet, vagy egy napra elzárják.

Reininger Adolf, *Takács* Károly és *Mészáros* Gyuláné házaik körül a kellő tisztaság elhanyagolásáért egyenkint 10 K pénzbüntetéssel vagy egynapi elzárással lakolnak.

Szemerey János füszerkereskedőt, rendőrkapitányi szállitási igazolvány nélkül lisztet füszeráru jelzéssel adott fel a helyi vasuti állomáson, amiért 50 K fő- és 50 K mellékbüntetésre, vagy 3—3 napi elzárásra itélte a rendőrkapitány.

Nemes Péter nemesvámosi lakos a rendőri felhivásra kilétére vonatkozó személyi adatok bemondását megtagadta. Konokságát 5 K pénzbüntetéssel, vagy egynapi elzárással fizeti meg.

Kocsis Pál, *Tobak* Ferenc és *Heizler* Pál ittas állapotban az éjjeli csendet, illetve a polgárok nyugalmát megzavarták. A zajos szórakozásért egyenkint 4—4 K pénzbüntetésre, vagy 12 órai elzárásra itélte a rendőrkapitány.

Berta Istvánné 20 K fő- és 20 K mellékbüntetést fizet, vagy egy-egy napig a rendőrség zárkájában ül, mert a hatóságilag megállapitott maximális árak ellenére két pár rántani való csirkét a maximális áron felül adott el.

Kalán Jánost tiltott lövöldözés miatt 10 K pénzbüntetés vagy egynapi elzárásra itélte a rendőrkapitány.

— **Somogymegye s a hadikölcsön.** Somogy vármegye alispánja évnegyedes jelentésében érdekes kimutatásban közli, hogy a második hadikölcsönre az egyes járásokban mily összegeket jegyeztek. A jegyzéseket a kimutatás három csoport szerint tünteti fel. Első csoportba a nagy- és középbirtokosok, honorációrok s kereskedők, — a második csoportba a kisgazdák, — a harmadik csoportba a községi, egyházi s más alapok tartoznak. Érdekes, hogy a kilenc járás közül az első csoport jegyzése csak a marcali járásban haladta meg a kisgazdák jegyzését. Együttesen azonban — Kaposvárt is beleszámitva — a kisgazdáké a nagyobb jegyzés. Az első csoport ugyanis jegyzett 4,673.472 K-t, a kisgazdák jegyeztek 4,967.139 K-t, a harmadik csoport 979.850 K-t, összesen 13 millió 421.111 K-t. Az első hadikölcsönnel együtt az első csoport jegyzése 13,304.304 K, a kisgazdáké 8,941.269 K, a harmadik csoporté 2,005.215 K. A kétszeri jegyzés összege 27,051.438 korona. Ehhez társul még magának a vármegyének második 500.000 koronás jegyzése.

— **Iparágak szükségleteire beszerezhető gabona- és lisztmennyiségek.** Szárazsütemény, kétszersült- és hasonló gyáraknak, valamint tészta- és tarhonya-gyáraknak az iparuk folytatásához szükséges gabona, illetve lisztmennyiség beszerzésére és felhasználására engedélyt esetről-esetre a belügyminiszterrel és a földmivelésügyi miniszterrel, Horvát-Szlavonországokban a bánnal egyetértőleg a kereskedelmügyi miniszter ad. Kenyérgyárak, sütők, pékek, cukrászok, szállodák, vendéglők, továbbá, minden egyéb a nem emlitett üzemekben gabonát és lisztet felhasználó iparvállalatok (tapétázó-, könyvkötőipar stb.) jogositva vannak annak a törvényhatóságnak területén, amelyen az ipartelep van, annyi gabonát vásárolni, amennyi annak a lisztnek előállitásához szükséges, amelyet az illető üzemben az 1913/14. gazdasági évben felhasználtak, vagy ha az illető üzem később kezdődött, amennyi az üzem termelési vagy üzemi viszonyainak megfelel.

— **Tüzkár Somogyban.** Somogymegyében a f. év első felében a tüz 146·859 kor. kárt okozott. Biztositás révén megtérül 11,305 kor. Legnagyobb tüzeset Bálványoson volt, ahol tizenhét lakóház égett el melléképületeivel együtt.

— **A zöldbab eltevése.** Minden babfajtát külön-külön kell válogatni és eltenni. A szép gyenge zöldbab szálkát lehuzzuk és azután tiszta vizben kétszer-háromszor megmosván, tiszta abrosszal beteritett kosárba szedjük a babot. Amikor a viz szépen lecsurgott róla, tiszta kézzel szép egyenlően levágjuk és jól tisztára mosott, 1 ¼ literes, bőszáju, befőttes üvegekbe, jól belerázva, szinültig berakjuk. Ezalatt elegendő mennyiségben elkészitjük a következő ecetes vizet: egy liter tiszta vizre egy deciliter jó érett borecetet, egy dekagramm sót és két dekagramm cukrot veszünk; mindezt olyan tiszta zománcozott lábasba töltjük, amelyet csakis befőzéshez használunk és az egészet felforralván, azon forrón a babra öntjük, hogy az üvegek egészen tele legyenek, mert különben valamennyi elpattan. Az üvegeket ezután tiszta meleg vizben áztatott hólyagpapirral kétszeresen, jó szorosan bekötjük és gőzben kifőzzük, t. i. az üvegnél magasabb fazék fenekére papirost teszünk, erre jó meleg vizet öntünk, ugy azonban, hogy a papiros alá is menjen viz. Az elkészitett üvegeket vigyázva a fazékba rakjuk, föléje egy könnyedén kifacsart vizes, de tiszta konyharuhát boritunk és a fazekat lassu tüzön fölforraljuk. Amikor az üvegben a buborékok szépen egymás után szállanak föl, vagyis amikor az üvegek tartalma jól forr, akkor a tüzhelyről levesszük a fazekat és másnapig csendesen hülni hagyjuk. Akkor kiszedjük az üvegeket, óvatosan, rázás és forgatás nélkül lemossuk azokat és száraz, szellős helyen megszáritjuk és a hólyagpapiros fölött még egy tiszta irópapirossal mindegyiket lekötvén, állandó helyére rakjuk valamennyit.

— **A vasárnapi munkaszünet uj rendje.** A kereskedelmügyi miniszter a háboru kitörésekor felfüggesztette a vasárnapi munkaszünetet és megengedte, hogy a kereskedők egész vasárnap nyitva tartsák üzleteiket. Most uj rendeletet bocsátott ki, amely augusztus 20-án lépett életbe. A rendelet szerint az élelmiszerüzletek reggeltől déli 12 óráig délután pedig 6 órától félkilencig árusithatnak. Idetertoznak a szatócsok, a füszeresek, a bodegások, a hentesek, a sajt- és vajkereskedők stb. A többi üzletek, mint a kézműárusok, ruhakereskedők, aranymüvesek stb., amelyeknek a béke idején egész nap zárva kellett tartaniok, most déli 12 óráig árusithatnak. Azok az üzletek pedig, amelyek béke idején egész vasárnap nyitva voltak, tehát a vendéglők, kávéházak, pékboltok, zöldség- és cukorkakereskedések, cukrázdák, az uj miniszteri rendelet értelmében a háboru tartalma alatt továbbra is egész nap nyitva lehetnek.

— **Ipar üzése özvegyi jogon.** Vitás kérdés volt, hogy vajjon az özvegy az elhalt férj iparát, ha az képesitéshez volt kötve, folytathatja-e szakképzett üzletvezető nélkül? A kereskedelmi miniszter legutóbb egy özvegyet, — aki férjének iparát állandóan s megszakitás nélkül gyakorolta s akit a hatóság, mivel üzletvezetőt nem tartott, megbüntetett, feloldotta a kirótt büntetés alól. Az ipartörvény 40. §-a ugyanis az özvegyet *nem kötelezi* arra, hogy elhunyt férje által gyakorolt s képesitéshez kötött iparának folytatása végett *képesitett üzletvezetőt jelentsen be.*

— **A műtrágyázás terjedése.** Bakonyság község gazdái, kik alig vannak 35—40-en, az idei őszi vetésre *Harsányi* Ferenc bakonysági tanitó buzditására a Veszprémvármegyei Gazdasági Egyesület közvetitésével ismét egy teljes vagon, azaz 105 métermázsa 18% szuperfoszfát műtrágyát rendeltek. A műtrágya már megérkezett s a megrendelők közt szétosztották. Hazánk közgazdasági fejlődésére igen óhajtandó volna, hogy e példát minél többen kövessék.

— **Elmaradt utépités.** A mezőkomáromi vasuti állomáshoz vezető ut megépitésére *Gémes* Gábor annak idején tett ajánlatát visszavonta, amit a miniszter tudomásul vett. Igy ez az utépités halasztást szenved, illetve a háboru utánra marad.

— **Hadi-menetrend a délivasuton.** Az elmult héten a délivasuton a következő menetrend lépett életbe. *Budapesttől—Prágenhofig* a 238-as indul Budapest D. V. este 10·51 kor. Érkezik Székesfehérvárra reggel 4 óra 16 kor. Indul Székesfehérvárról reggel 5 óra 34 kor. A 208-as személyvonat indul Budapestről reggel 4 óra 41 kor. Érkezik Székesfehérvárra délelőtt 11 óra 15 kor. Indul 11 óra 34-kor. *Prágerhof—Budapest:* 211-es indul Prágerhof reggel 6 óra 27-kor. Érkezik Kanizsára d. u. 12 óra 52-kor. Indul Kanizsáról d. u. 2 óra 10-kor. Érkezik Székesfehérvárrá éjjel 12 óra 35-kor. Indul Székesfehérvárról 1 óra 35-kor. 235-ös indul Prágerhofról este 8 óra 51-kor. Érkezik Kanizsára reggel 3 óra 16-kor. Indul Kanizsáról 4 óra 34-kor, érkezik Székesfehérvárra d. u. 2 óra 59-kor, indul Székesfehérvárról Budapest felé 4 óra 57-kor.

— **A gabonatermés birói lefoglalása.** A hivatalos lap augusztus 10-iki száma a kormány 2958/1915. M. E. számu rendeletét közli, amellyel kimondja, hogy a zár alá vett buza, rozs, kétszeres, árpa és zab zár alá vétele és végrehajtás utján való lefoglalását nem akadályozza. Az igy lefoglalt terményeket azonban csak akkor szabad eladni, ha azoknak a közélelmezés céljára való megszerzése iránt hatósági intézkedés nem történik. A részletes eljárást a rendelet külön szabályozza.

— **A vetőmagot a szövetkezetek is közvetitik.** A hivatalos lap aug. 13. száma közli a kormány rendeletét a gabona iparszerü feldolgozásáról és vetőmag beszerzéséről, mely többek között kimondja, hogy a földmivelésügyi miniszter mezőgazdasági szövetkezeteknek felhatalmazást adhat, hogy vetőmagot továbbárusitás céljából vásárolhassanak. A feltételeket és a vetőmag árát a miniszter állapitja meg.

— **Üszögös zsákok.** A hanyag gazdálkodásnak egy elszomoritó jelensége az utóbbi években, amelyek esős jellegükkel tüntek ki a többi közül, a buzavetéseknek üszögös volta. Nincs könnyebb dolog, mint a buzaüszög ellen sikeresen védekezni. A csávázásnak, ha azt kellő módon hajtjuk végre, teljes sikere van. Somogymegyéből kapott egyszer a közp. gazd. egyesület kisérleti célokra tarbuzát, amely üszögös volt. A vett buzavetőmagot minden különösebb vizsgálódás nélkül csávázatlanul elvetették és a következmény az volt, hogy a kisérleti parcellán termett tarbuza igen erősen üszögös lett. A következő esztendőben a kisérletet folytatni kellett az üszögös maggal, de ekkor már teljes tudatában lévén a bajnak, azt vetés előtt 12 ó. áztattuk ½%-os rézgálicoldatban és az eredmény az lett, hogy a következő évben még nyomát sem lehetet felfedezni az üszögnek. Számos ilyen példát lehetne arra felhozni, hogy az üszög ellen teljes biztossággal lehet védekezni. E helyen csak azt akarjuk még szóvá tenni, hogy nem elég csupán a vetőmag üszögmentességéről gondoskodni, arra is legyen gondunk, hogy a magot vetés előtt a zsákokkal be ne fertőzzük. A zsákok megtisztitása legcélszerübben ugy történhetik, ha azokat 1%-os rézgélicoldatban néhány óráig áztatjuk, azután megszáritjuk. Ha erre a célra rézgálic nem állana rendelkezésünkre, lehet helyette ½%-os formalinoldatot használni, vagy ha ez sem volna kéznél, a legegyszerübb lesz a zsákokat forró lugban megáztatni, illetve kifőzni. Igy azután biztosak lehetünk hogy a változtatott vetőmagot a zsákjainkkal nem fertőzzük meg.

— **Gyümölcs- és zöldségaszalógépek.** A földmivelésügyi miniszter a háborus élelmezés előmozditása céljából 250 darab dr. Győry-féle háztartási tüzhelyaszalót ingyen szétoszt olyan vidékek kisgazdái között, akik aszalásra alkalmas gyümölcs- és zöldségterméseket elsősorban saját háztartásuk céljaira aszalványokká feldolgozni óhajtják. Minden vármegyében 3—4 ilyen aszaló lesz szétosztva s a szétosztással a *vármegyei gazdasági felügyelő* van megbizva, akikhez egy nyilatkozat beküldésével lehet bélyegtelen folyamodványt benyujtani.

A háboru krónikája.

Augusztus 15. A Bugtól nyugatra levő területen magunk előtt kergetjük az oroszokat. Az ellenség már nem tud szembeszállni. A szövetséges hadseregek diadalmasan egyre előbbre nyomulnak. A németek északon közelebb jutottak Kovnóhoz és Novogeorgievszkhez. Lipót bajor herceg szövetséges csapatai a Bughoz közelednek és minden orosz támadást visszavernek.

Az olaszok az arcvonal minden pontján megpróbálkoztak tegnap a támadással. Minden támadásukat visszavertük. A régi állások mindenütt teljesen birtokunkban vannak. — Páncélvonataink egyike éjjel a monfalconei pályaudvar bejáratáig ment és a La Rokka lejtőin az ellenséges gyalogságot, az Adria-müveknél pedig az ellenség vonatait lőtte.

Az Argonnokban a Martin erődön a németek ujabb előhaladást tettek. A foglyok száma 4 tisztre és 240 főnyi legénységre emelkedett.

A törökök már nemcsak védekeznek, de támadnak is. Szedil Bahrnál rohammal elfoglaltak egy száz méter hosszu ellenséges lövőárkot. A tüzérségük eltalált egy ellenséges páncélost.

Augusztus 16. A szövetséges seregek előtt sehol sem tudnak már megállani az oroszok. Tegnap a Bugtól nyugatra kiséreltek meg az ellenállást. Több helyen áttörtük az ellenséges állásokat. Ma reggel óta az oroszok mindenütt visszavonulnak. A németek egyre közelebb jutnak Kovnó várához. Novogeorgievszk körülzárása egyre fenyegetőbb. A foglyok száma sok ezerrel növekedett.

Az olaszok támadása mindenütt élénkebb és hevesebb. Sikert sehol sem tudnak elérni. Minden támadásukat visszaverték vitéz csapataink. Tüzérségünk több helyen nagy sikerrel dolgozott.

A németek Fecht-völgyben lévő Münszter városnak többszörös ágyuzását St. Dié vasuti negyedének lövésével viszonozták. Az ellenség erre

Markirchre tüzelt, de fölhagyott vele, amikor tüzérségük a francia szálláshelyek ellen fordult.

Augusztus 17. A Narev és a Bug között a németek ujból áttörték az orosz frontot s ötezernél több foglyot ejtettek. Az oroszok e folyók közt lévő összes hadállásaikból hátrálnak. Lipót bajor herceg hadserege Drobsin mellett, Mackensen hadserege pedig Vlodava mellett átkelt a Bugon. A centrumban József Ferdinánd hadserege üldözi az ellenséget. Kovnónál a németek ma 1750 oroszt fogtak el.

A tiroli arcvonalon az ellenség tüzérsége ismét megkezdte a tüzelést erődeink ellen. Az olasz gyalogság támadását minden arcvonalon visszaverték derék katonáink. Egy röpülőnk jó sikerrel bombákat dobott Velence négy parti erődjére. A déli Adrián az olaszok elsülyesztették egyik buvárhajónkat.

Ammerzweilerntől északra (Dammerkirchtől északkeletre) a franciáknak egy részleges támadása a németek akadályai előtt összeomlott.

A Dardanelláknál és a kaukázusi vonalon egyforma sikerrel harcolnak a törökök. A Dardanelláknál állandóan vereség és nagy veszteség éri a szövetségeseket.

Augusztus 18. Uj zsákmány: *9325 fogoly, 260 ágyu és 13 géppuska.* Csapataink már csak husz kilométerre vannak Breszt-Litovszktól. A németek rohammal elfoglalták Kovno több erődjét. Novogeorgievszk északkeleti arcvonalon egy nagy erődöt és több közöttes művet foglaltak el. Az oroszok üldözése mindenütt nagy sikerrel folyik. Csapataink győzedelmes előnyomulása szakadatlan.

Az olasz tüzérség tüzelése tiroli erődeink ellen tegnap egész nap tartott. Azokat a gyengébb ellenséges gyalogsági osztagokat, amelyek a Val Sugánában Carzanóig (Borgótól északkeletre) jutottak előre, a Maso patakon át visszavertük.

A tengermelléki arcvonalon az olaszok nagyobb erőkkel tovább folytatták előretöréseiket a Krn és Tolmein között levő állásaink ellen, de mindenütt véresen visszavertük őket.

A doberdói fensik tegnap délután ismét elég heves ágyutüz alatt állott.

Osztendénél ágyuharc volt. A németek angol repülőket elfogtak.

Augusztus 19. Kovno elesett. Breszt-Litovszk vára ostrom előtt van. Csapataink az oroszokat Breszt-Litovszk várához visszakergették. Az ostromgyürü egyre szükül. Kovnoval több mint 400 ágyu és rengeteg hadianyag lett a zsákmány. Novogeorgievszk két ujabb erődje elesett. A német csapatok mindenütt előbbre hatolnak.

Pelagoza-sziget ellen sikeres támadást intéztünk. A tengermelléki arcvonalon, a görci grófságban, a tolmeini hidfő körül több erős ellenséges támadást vertünk vissza. A tiroli határterületen is kudarc érte az olaszokat.

A Vogézekben a franciák előkészitett támadásokat intéztek Schratzmaennle és Sondernachttól délkeletre fekvő német állások ellen. Az árkaikba hatolt ellenséges osztagokat ellentámadásokkal visszaverték.

A német tengerészek elsülyesztettek egy angol modern kis cirkálót és egy angol torpedózuzót. A német tengerészeti léghajók ma éjjel ismét megtámadták Londont. Fontos telepeket és a Cityt jó eredménnyel bőségesen bombázták. Gyártelepeket és kohókat is sikerrel bombáztak.

A törököket az ellenség legutóbb öt uj hadosztállyal támadta. A csapatok felét elvesztette. Semmi eredményt nem ért el. Nem tud tovább jutni a tengerpart lejtőjénél. A törökök mindenütt az ellenséges állásokon uralkodó poziciókban vannak. A török tüzérség fölgyujtott egy ellenséges torpedónaszádot.

Anyakönyvi kivonat.

— 1915. aug. 6-tól aug. 18-ig. —

Születés.

Sági Sándor cipésziparos és Benczik Emma leánya Ilona Sarolta, r. kath. — Geiszt Lajos napszámos és Horváth Erzsébet fia Lajos, r. kath. — Bakos István városi rendőr és Názer Erzsébet leánya Erzsébet, r. kath.

Halálozás.

Katona István ref. 4 hónapos. — Lendvai Imre népzenész r. kath. 38 éves. — Novák Mária r. kath. 6 éves.

Házasság.

Stohl István r. kath. és Nagy Eleonóra r. kath.

A Pyreneusok körül.

— Irta: **Zsigmond János.** — 38

Ha valahol, ugy Délen lehetne a legszebb fásitást csinálni, ahol a növényzet igen változatos és a tél hidegének sincsen ugy kitéve, mint az északi tájakon. Ahol van ilyen, ott valósággal pompázik és diszlik. Különösen diszlik délszaki növényeken kivül a szőllő.

Spanyolország is bortermelő ország, a spanyol is borivó nép. Pompás vörös és fehér boraik teremnek. Itt is mindenki bort iszik rendesen, sört csak kivételesen. Az élvezhető sört Németországból vagy a csehországi Pilsen-ből kapják. A vendéglőkben Spanyolországban is együtt jár a bor az étkezéssel. Csak az a bajuk nekik is, mint a déli népeknek általában, hogy nincsen érzékük az italok hütése iránt. Sok helyen a boros-palackok már órákkal az étkezés ideje előtt föl vannak rakva az asztalra, ugy, hogy mire fogyasztásra kerül a sor, már át van melegedve. Szerencsére a bor ilyen állapotban is élvezhető, különösen a vörösbor és igy van alkalom pompás zamatu és tüzes boraikat élvezni. Utrakelve, a spanyol is ellátja magát az élelem mellett borral is. Ha uti készlete elfogyott, a közbeeső állomáson olcsón beszerezheti a további szükségeseket étel és ital terén. A nagyobb állomásokon, ahol mindez üzletszerüen megy, drágán és kevésbbé jót kaphatunk, mig ellenben a kisebb állomásokon a legpompásabb borokhoz és némi ételekhez is juthatunk. Idő erre rendszerint elég van. Az állomásokon a személyvonatok jó pár percig tartózkodnak és különben is még régi rendszer szerint csengetyüvel szokták ismételten jelezni az indulást.

A vasutak.

Spanyolország lakossága nem tartozik a szenvedélyes utazók közé. Ha csak nem kell, ritkán kelnek utrá. Az üzleti élet éppen nem mutat valami nagy élénkségre, ami tényleg hiányzik is Spanyolországban. Amellett a vasuti utazás drága is. Még személyvonattal is drága, a gyorsvonatokkal pedig szegény embernek megfizethetetlen. Olyan árak szerepelnek ugy személy-, mint gyorsvonatoknál nagyobb távolságokra, hogy azokon az árakon (még a mi fölemelt áraink mellett is) az egész Magyarországot be lehetne utazni. Adnak ugyan kedvezményes kilométer-jegyeket, de idegennek, aki a nyelvet nem ismeri, kevésbbé megfelelők, mert a pénztárnál utazás előtt be kell mutatni és a lebonyolitandó tárgyalás miatt nehézségekkel van összekötve.

Különben Spanyolország nem nagy sulyt fektet a vasuti forgalomra. Csak a főbb utirányokra, a nagyobb városok között van mindennapi személyforgalom, ellenben a mellékvonalokon hetenként csak bizonyos napokon van forgalom. Igy aztán az utazás Spanyolországban drága is, a mellékvonalokon hosszadalmas is. Vannak vidékek, melyek ilyenformán a forgalomból részben vagy egészben ki vannak zárva. Valószinü, hogy ennek az oka első sorban a pénzhiány, nem lévén kellő tőke a vasuti befektetésekre. Oka minden valószinüség szerint a vállalkozás hiánya is. Ez utóbbiban lehet látni Spanyolország hanyatlásának egyik tünetét. A modern életben a vasut fontossága kiszámithatatlan. Ma már annyira hozzátartozik a modern állami és társadalmi élet szükségleteihez, hogy attól elválasztani teljes lehetetlenség.

Spanyolország mindezt nem tudja vagy nem akarja megérteni. Mikor még China is, Törökország is, ázsiai hatalom létükre mindent megtesznek vasuti vonalaik szaporitása és a forgalom gyorsitása érdekében, akkor Spanyolország ezen a téren kiválik talán az összes európai országok közül vasutjainak hiányossága által. Mintha a spanyol fajnak nem volna érzéke a vasut és a vele kapcsolatos technikai foglalkozások iránt. Legalább erre mutat az, hogy a wagongyárakban, gépgyárakban a mozdonykészités és felszerelésnél alkalmazottak idegenek, első sorban németek. Pedig Spanyolországot is sok idegen keresi föl s ezeknek az idegen látogatóknak a száma bizonyára még nagyobb lenne, ha a menetárak és a vasuti közlekedés nem volnának olyanok, mint amilyenek. Igy is sok angol és német fordul meg Spanyolországban, többnyire tanulmányi célból. Szép és érdekes városai és vidékei meg is érdemlik, hogy minél többen felkeressék azokat. A nyári utazás kevésbbé alkalmas Spanyolországban a hőség miatt. Általában Délre nyáron nem alkalmas az utazás már csak azért sem, mert nem élvezhető ilyenkor a növényzet pompája sem, lévén nyáron már a növényzet nagyrésze kisült vagy legalább is fonnyadt.

Spanyolország legszebb vidékei közé tartozik az Irun szomszédságában fekvő Sansebastian fürdőhely és vidéke. Ugy a buja növényzet, mint a tájak szépsége és a nagy rendezettség még a távoli Németországból is sok utazót és nyaralót vonz ide. Vannak, akik azt állitják, hogy az egész világon nem található Sansebastian szépségéhez fogható hely. A spanyol udvarnak is rendes nyaralóhelye ez, mert a művészi, de rideg Escuriál-hoz képest Sansebastian valóban fenséges hely. Spanyolország első tengeri fürdője ugyan, de azért, mint nagyobb város szerepel majdnem 50 ezer lakossal.

Használjunk hadisegély-bélyeget!

IRODALOM.

* **„A Kath. Hitterjesztés Lapjai“** ez évi 7-ik, juliusi füzete a következő kiválóan érdekes tartalommal jelent meg: Tartalom: Küzdelem a vallásszabadságért Kinában. — A kannibálok hazája felé. — Tumleo szigetén. — Kisebb Közlemények: A passzionisták testvérülete és a missiók. — Bérmakörut kabyl földön. — Hirek Szudánból. — A Klaver szt. Péter Társulat rövid jelentése az 1914. évi működéséről. — Kegyes adományok. Képek: Afrika: Szudáni arab. — Afrika: Szudáni néger. Sperandio Jakab passzionista hithirdető Bulgáriában. Ferreri Ferenc passzionista püspök Nicopolisban. — Kina: A győzelmes Szüzanyáról nevezett templom Tiencsinben. — Afrika: Piquemal püspök bérmakőruton kabyl földön. — Szigettenger: Uj-guineai benszülött. — Szigettenger: Küzdelem a cethallal. — Szigettenger: Wawau kikötője. A tanulságos és ismeretterjesztő képes havi folyóirat előfizetési ára: egész évre 6 korona. Megrendelhető „A Kath. Hitterjesztés Lapja“ kiadóhivatalában Nagyvárad, Ujvárosi plebánia.

Fogászati műterem
Veszprém, Rákóczi-tér 22. sz. Telefon 49. Interurbán

Wellner Gyula
régi jóhirü fogászati műterme.
Rendelkezésre áll az összes fogászatba vágó műveletekre.
Foghuzás, fogtömés, műfogak, fogsorok.
A szájpadlás nélküli műfogak speciális készitője.
Számtalan elismerő levél.
Tanitóknak kedvezmény.

Az Első Magyar Általános Biztosító Társaság
veszprémi főügynöksége
elfogad **tüz-, jég-, betörési, baleset, szavatossági, élet- és járadék-biztositásokat.**
A társaság a legrégibb és legnagyobb magyar biztosító intézet; — biztositéki alapjai meghaladják a 210 millió koronát s igy minden tekintetben a legnagyobb biztonságot nyujtják.
Irodai helyiség: **Szabadi-utca 3. sz.** földszint. Képviseli: **SULY LÁSZLÓ.**

Kiadó

esetleg felesbe is, buza és rozs alá

8 hold jótermő szántóföld

Veszprémben a Szabadi-utban. Tudakozódni lehet a tulajdonosnál:

FÜLÖP MIHÁLY
Balatonalmádi.

HIRDETÉSEK

felvétetnek a kiadóhivatalban.

Bakos Kálmán

füszer- és csemegekereskedő
Telefon 55. VESZPRÉM Telefon 55.

ásványvíz nagy raktára!

Ajánlom **friss töltésü ásvány- és gyógyvíz nagyraktáramat.**

Az összes bel- és külföldi ásványvíz és gyógyvizek állandóan raktáramon vannak. Főraktára:

a szt. Lukács Kristály víznek,

rendkívül kedvelt szénsavas borviz
eredeti porcelándugós üvegekben

2 lit.	1 6/10 lit.	1 lit.	1/2 lit.
64 fill.	56 fill.	48 fill.	30 fill.

Főraktára: **Salvator lith** savanyúvíznek, **Mohai Ágnes, Giesshübli, Csízi, Petánci, Calsbadi, Marienbadi, Preblaui, — Bikszádi, Borszéki, Guber, Parádi, Halli** stb. stb. vizeknek.

KESERŰVIZEK.

A vizeket vidékre szállitva a csomagolás önköltségen lesz felszámitva. Nagyobb vételnél engedmény, ismételadóknak előnyár.

Az összes füszer-, csemege- ásványvíz- és háztartási cikkekről a nagy árjegyzék bárkinek megküldetik.

Kávé:

Nyugatindiai Jáva	kilónkint	K 4·40
Aranyjáva gyöngy	„	„ 4·60
Cuba elsőrendü zöld	„	„ 5·60
Pörkölt Salvador zománcos	„	„ 4·80

Tea:

Paklin szép szemcsés	kilónkint	K 10·—
Karlsbadi keverék	kilónkint	„ 12·50
Császár keverék legfin.	kilónkint	„ 16·—

Postacsomagonkint és nagyobb tételekben utánvéttel szállit

Strausz Testvérek

Ügynökség, kávé- és teaimport, **Székesfehérvár.**

ROLAND FERENC

orgona- és harmoniumkészitő
VESZPRÉMBEN
Ostromlépcső-utca 5. sz.

Elvállal teljesen uj orgonák épitését a legegyszerübbtől a legdiszesebb kivitelig — pneumatikai rendszer szerint. ORGONÁK átalakitását és hangolását jutányos árban számitom. Iskolák részére HARMONIUMOKAT jó erős kivitelben készitek. ZONGORÁK javitását és hangolását ugy helyben, mint vidéken a lehető legrövidebb idő alatt eszközlök.

Alapíttatott 1894-ben — Villanyerőre berendezve

Egyházmegyei Könyvnyomda

Készit a legrövidebb idő alatt és raktáron tart:

a legegyszerübbtől a legfinomabb kivitelig minden néven nevezendő

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT

ugymint: röpiratok, füzetek, könyvek, folyóiratok, árjegyzékek, körlevelek, hirdetmények, falragaszok, évi jelentések, mérlegek, kimutatások, gyászlapok, rovatolt táblázatok, névjegyzék, meghivók, eljegyzési és esketési tudósitások, számlák, cimkék, stb. stb., jutányos árakon számitva.

plébánia-hivatalok és iskolák részére szükséges mindenféle

HIVATALOS NYOMTATVÁNYT

melyek tetszés szerint füzve vagy bekötve szállittatnak. Hivatalos levélpapirok és borítékok, okmánybor itékok mindenféle alakban és szinben. Egy és négyvonalas csinos vizsgalapok, tetszésszerinti mennyiségben. — Kaphatók a legjobb minőségü fehér irodai, ugyszintén fogalmazópapirok.

Postai megrendelések azonnal elintéztetnek.

Telefon 61 **Veszprémben** Telefon 61

Veszprém, Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában. Kiadótulajdonos a Veszprém-Egyházmegyei Könyvnyomda.